

LÄRORIK

Tidskrift för pedagogisk utveckling inom förskola och grundskola

Linköping
Där idéer blir verklighet

Det våras för paddagogik

När lärplattan blir standardverktyg från start

Kvällssuccé i Ånestad

14

Självkänsla bit för bit

10

Helt förtrollad förskola

6

Innehåll

- 3** Skolans digitalisering är ett förändringsarbete
- 5** »Mer på riktigt med lärplattan«
- 6** Nya plattan tände barnens berättarlust
- 8** De lär sig skriva utan att plita
- 10** Myrstacken hjälper barnen bygga upp sin självkänsla
- 12** Högläsning i ficklampskens för "de små"
- 14** Öppen skola! – en onsdagssuccé i Ånestad
- 16** Försöksballongen – notiser

LÄRORIK NR 4 • 2014

En skrift för pedagogisk utveckling inom förskola, grundskola och fritidshem i Linköpings kommun

Utgivare: Utbildningskontoret, Linköpings kommun

Redaktionsråd: Anna Bjuremark, Elisabeth Fridsäll-Emilsson, Lennart Lundwall, Mark Olson, Ingela Hultin Sabel, Elisabeth Stårner

Redaktör: Lennart Lundwall

e-post: larorik@linkoping.se

Skribenter: Bulle Davidsson, Gerd Mellberg, Gunilla Pravitz

Foto: Björn Bertilsson, Theia Johansdotter, Lennart Lundwall, Shutterstock

Form och grafiskt original: Mark Olson

Tryck: Ringqvist Tryckeri AB, Norrköping

ISSN 2001-1253

Mångmiljonsatsning på digitalt lärande

Höstens sista nummer av Lärorik tar upp det digitala lärandet.

Idag är IKT vardagsteknik som vi förutsätts behärska, från att få del av nödvändig samhällsservice till att upprätthålla personliga sociala kontaktnät. Självklart ska den tekniken också möta oss i förskola och skola.

Barn och ungdomsnämndens kraftfulla satsning på digitalt stöd och tillgång till IKT är en mångmiljonsatsning som kommer att ge oss reella möjligheter att bredda läroprocesserna utifrån pedagogiska utgångspunkter.

I klartext: Pedagogisk personal har under hösten fått egna lärplattor, under vårterminen får elever i grundskolan – och en del förskoleklasser – tillgång till lärplattor.

Centralt finns redan beredskapen att ge ett gott metodstöd med stor kunskap om den växande floran av appar, digitala läromedel, specialpedagogiska program och olika alternativ till färdighetsträning, språk- och matematikstöd.

En säker uppkoppling mot ett snabbt bredband tillhör också förutsättningarna för ett digitalt lärande. Linköpings kommun är först ut i Sverige med en anslutning till det trådlösa nätverket Eduroam. Uppkopplingen kommer därmed att med automatik fungera långt utanför klassrummet. Eduroam omfattar alla våra grundskolor, kommunala lokaler, bibliotek, universitetet, resecentrum och dessutom en hel del anslutna företag. För eleverna kan världen vidgas.

Fullt utbyggt kommer satsningen på det digitala stödet även att förenkla administration och planering. Just nu pågår till exempel ett pilotprojekt med en närvaro/frånvarorapportering rakt in i systemet och som snabbt kan få återverkningar på bemanning och resursallokering.

För den pedagogiska användningen är det nu bara vår egen fantasi som sätter gränserna.

Vi vet att det informella lärandet ökar med internet, att lärandet sker mer oberoende av tid och rum och att IKT ger många elever just det kompletterande stöd som behövs för att göra lärandet enklare och mer lustfyllt. Det gäller inte minst eleverna i våra internationella klasser, där språkstöd och snabb översättning underlättat kommunikation och förståelse.

Med ett tydligt pedagogiskt perspektiv blir tekniken långt mer än ett verktyg bland andra. Det digitala lärandet innebär utvecklingen av helt nya typer av arbetsuppgifter och läroprocesser som hittills inte ens varit möjliga.

Lars Rejndell Barn- och ungdomschef

Skolans digitalisering är ett förändringsarbete

Vårt samhälle och arbetsliv blir allt mer digitalt. Det gäller även skolan och förskolan. Vi måste förbereda våra elever för att leva och verka i ett digitalt samhälle. Dessutom finns det möjlighet att verkligen utveckla skolan med hjälp av tekniken, men det kräver en medveten strategi och en tydlig förändringsledning.

Digitaliseringen är ett långsiktigt förändringsarbete – inte ett it-projekt! Vi vet från både svenska och internationella undersökningar att om man bara ställer ut datorer i klassrummen utan att ha ett genomtänkt mål, så händer inte mycket. Men med ett förberett och systematiskt arbete kan man verkligen utveckla och förnya skolans och förskolans arbete. Det finns många inspirerande exempel på detta, inte minst när man introducerat iPads i arbetet.

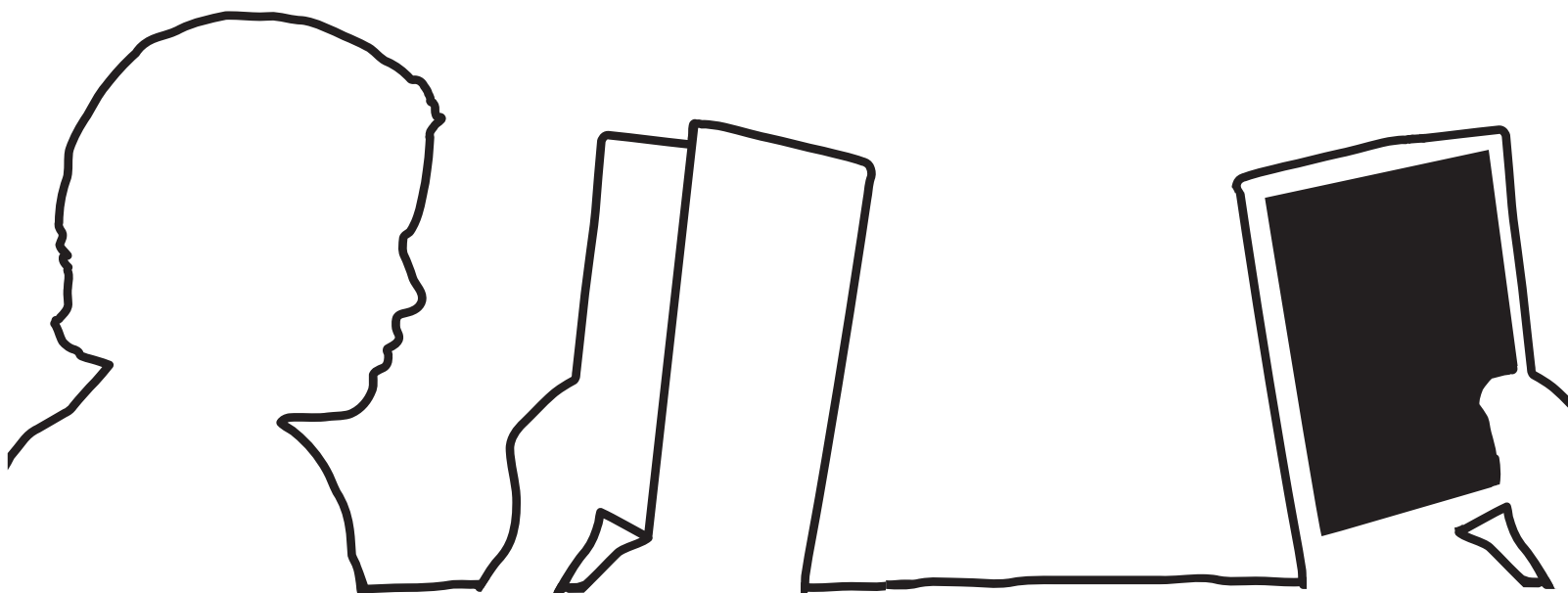
Vad betyder digitaliseringen för elever, lärare och skollädares?

För eleverna så betyder digitaliseringen ökad motivation. Det framgår av i stort sett alla internationella och svenska undersökningar. Den ger möjlighet till nya arbetssätt, men det är viktigt att plattan introduceras som ett skolverktyg, inte en spelplatta. Det görs bäst genom att eleverna får digitalt meningsfulla arbetsuppgifter, dvs uppgifter som inte kan lösas ut-

an digitala verktyg. Ofta handlar det om att använda egeninspelade bilder och ljud eller film. Utan meningsfulla uppgifter ökar elevernas "icke skolrelaterade skärmtid" som en stor norsk gymnasieundersökning uttrycker det. Och den ökar mest för de minst motiverade eleverna.

// Plattan introduceras bäst genom att eleverna får uppgifter som inte kan lösas utan digitala verktyg.

För läraren eller förskolepedagogen innebär digitaliseringen att man behöver ha en genomtänkt hållning till när och varför man använder tekniken i undervisningen. Det svenska forskningsprojektet Unos Uno visar att klasser där läraren har en genomtänkt digital metod i sin

“Allra viktigast är att ha en tydlig vision om vad man

- **undervisning klarar fler delprov** i nationella proven än klasser som inte har någon IKT-användning alls. Sämst klarar sig klasser med ostrukturerad IKT-användning! Det ställer höga krav på lärarna. För att klara detta krävs kollegialt lärande. Det handlar inte främst om att gå på kurs, utan vanligen är kollegan den bästa inspiratören och coachen.

Vi behöver också dela på arbetet till exempel med att hitta, anpassa eller utforma digitala lärresurser så att inte alla lärare ska uppfinna hjulet varje gång. Det behövs en *dela-kultur* inom skola och förskola. Det finns massor med inspirerande exempel på hur lärare förnyar sitt arbete och utvecklar sin undervisning med hjälp av den digitala tekniken.

Det gäller till exempel slöjdlärare som spelar in instruktionsfilmer som eleverna kan titta på när de behöver vilket sparar tid för läraren, idrottlärare som filmar moment och kan hjälpa elever att förbättra sin teknik, språklärare som låter elever läsa in texter och använder ljudfilen för bedömning och diskussion med eleven i ett senare skede eller musklärare som hjälper elever att skapa musik utan att de kan spela något instrument.

Det finns massor med inspirerande exempel på hur man förnyar och utvecklar sin undervisning med hjälp av den digitala tekniken.

För att lärarna ska kunna arbeta effektivt och lära av varandra måste skolledaren ge förutsättningar för detta.

Det finns otaliga undersökningar som pekar ut skolledningen som den enskilt viktigaste faktorn för att en IKT-satsning ska lyckas. Ledningen behöver vara intresserad, villig och uthållig i att driva förändringsarbetet. Återigen – det handlar om skolutveckling, inte ett it-projekt. Det gäller att använda utrymmet för kompetensutveckling på ett strategiskt sätt, att se över schemaläggning och möjligheterna till arbetsdelning inom lärarlag med mera.

Rektor behöver kunna hantera IKT-juridiska och etiska frågor som upphovsrätt, personuppgiftsfrågor, nätmobbning mm. Dessa kan inte lämnas åt lärarna att sköta på egen hand. De nya uppgifterna

och arbetssätten innebär att även skolledningen behöver kompetensutveckling men också stöd från skolhuvudmannen.

Vissa kommuner har introducerat kompetensdagar där lärare och skolledare från kommunen får visa och introducera sina kollegor för nya appar eller arbetssätt. Ofta finns kompetensen på hemmaplan. Plattorna är ofta mer intuitiva att arbeta med än datorer och trösklarna för nya arbetssätt kan sänkas ytterligare med inspiration och stöd från kollegor.

Skolhuvudmannen, både den politiska nivån och förvaltningsnivån, har det yttersta ansvaret och möjligheterna att se till att förändringsprocessen lyckas. Det allra viktigaste är sannolikt att ha en tydlig vision om vad man vill åstadkomma med en handlingsplan, inklusive budget, kopplad till detta.

En ofta förbisedd fråga är exempelvis kostnaderna på lång sikt för förskolans och skolans digitalisering. Kostnaderna upphör inte med inköpet av den första generationen plattor eller datorer. Dessa måste också underhållas och bytas ut när det behövs. Nätkapaciteten behöver också vara hög så att inte goda initiativ

KORTINTERVJU: Martina Lundström, utvecklingsledare

“Mer på riktigt med lärplattan”

Martina Lundströms passion är att det ska vara roligt i skolan. Undervisningen ska vara relevant och engagera eleverna. Ingen ska behöva ha långtråkigt.

Martina är utvecklingsledare för IKT, informations- och kommunikationsteknik på Enheten för metodstöd i Linköping. Tillsammans med andra kollegor på Metodstöd ansvarar hon för introduktionen av lärplattor som nästa termin kommer att delas ut i skolorna. I högstadiet får varje elev en egen, medan de som går i förskoleklass och låg- och mellanstadiet får dela lärplattan med en kompis. Även inom förskolan kommer barn och pedagoger att ha en god tillgång till lärplattor.

– Många av pedagogerna har sett fram emot de här satsningarna, som innebär en hel del jobb för dem, säger **Martina Lundström**. Hur satsningen lyckas hänger mycket på hur de arbetar med digitaliseringen i klassrummet.

Nu lämnas de inte ensamma med uppgiften. Det sker en hel del fortbildningar i ämnesnätverken och IKT-samordnarna i varje skolområde stöttar där det behövs. Kommunen får också besök av externa föreläsare, som till exempel **Josef Sahlin** från Årstaskolan i Stockholm, som kommer i februari. På hans skola jobbar eleverna bland annat med att skriva e-böcker som publiceras på webben. För den som vill lära mer finns en hel del kurser på nätet. Alla lärare, förskollärare och fritidspedagoger får del av kursutbudet.

Varför köpa lärplattor till i stort sett alla elever?

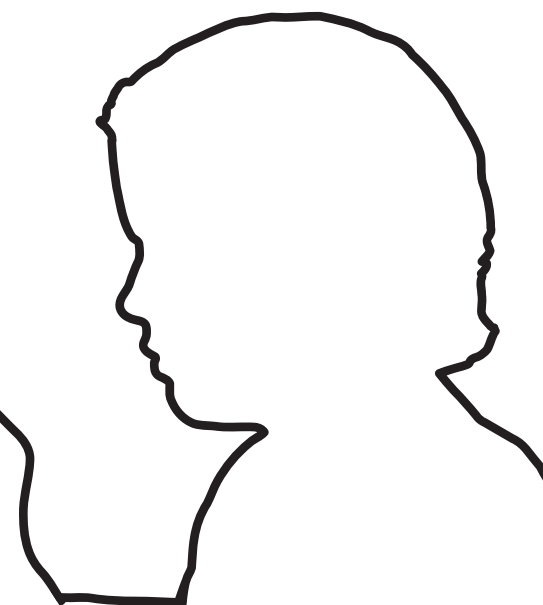
– Skolan måste hänga med i hur samhället ser ut, säger Martina Lundström. När vi får in den digitala tekniken i klassrummet kan vi jobba på nya sätt. Eleverna kan söka information och samarbeta med andra elever på andra skolor, ja, även i andra länder via internet. Samtidigt lär de sig källkritik.

– Skolarbetet blir mer relevant för eleverna när det syns och alltid är tillgängligt, arbetsuppgifterna blir mer på riktigt när fler kan ta del av det. Jag tror att fler kommer att arbeta med webbpublicering.

Martina är ofta ute och träffar pedagoger och elever och ser hur mycket bra som redan görs. Hon tror att läromedel i stort kommer att gå över mer och mer till digitala medier.

“ Skolan måste hänga med i hur samhället ser ut .

vill åstadkomma”

från lärare och elever strandar på att nätet upplevs som trögt.

Skolan är ju inte den enda sektor i samhället som genomgår stora förändringar till följd av digitaliseringen. En sektor vi alla stöter på är ju banksektorn som började med att ta bort alla bankböcker och checkblock. Sedan kom postgirot med sina gröna blanketter. Dessa ersattes av betalkort och bankomater och snart av internetbanker som vi sköter först från datorn och nu från mobilen.

Under tiden har bankkontoren helt förändrat inriktning och där finns inte ens några kontanter längre. Det har tagit ett antal år men förändringarna är genomgripande. Jag tror att skolan står inför motsvarande förändringar. Vi vet inte den exakta slutdestinationen men vi har påbörjat en mycket spännande och utvecklande resa! ■

Jan Hylén Analytiker, utredare och konsult i utbildningssektorn

MERSMAK Metodstöd på nätet

Metodstöd erbjuder fortbildning i samband med implementeringen av lärplattor. Under våren går det att anmäla sig till både kortare och längre utbildningar. Dessa handlar bl a om att skriva sig till läsning, skriva e-böcker, programmering, inkludering, internationalisering och ämnesfortbildning. Mer information: <http://korta.nu/IKTLkpg>

Vem är det
söm klampar
på min brö!?

Nya plattan
tände barnens
berättarlust

När förskolan Klockargården 36 i Skäggetorp fick sina lärplattor 2012 var alla i personalen helt nollställda. Sedan dess har de gått från att tycka att de var svåra att använda till att glädjas över att se barnen handskas med lärplattorna som den enklaste sak i världen. De har också upptäckt att plattan är ett fantastiskt stöd för olika processer i barnens lärande, inte minst gäller det språk och uttrycksförmåga. På förskolan finns 26 barn med flera olika modersmål, för närvarande nio.

Agnetha Junell är barnskötare och snart färdig förskollärare. Hon var med från början och en av dem som var mest ivrig att få börja med lärplattan. Idag ser hon den som ett viktigt komplement. Den gör barnens och även personalens arbete och utveckling synlig.

Först, när plattan var ny för personal och barn, användes den främst som kamera för dokumentation. Så småningom

lärde sig personalen att göra böcker – sätta in bild och text med appen Book Creator. I början var det främst för att följa upp sina egna mål med olika teman. Senare skaffade de en app för filmning och då tog det fart.

– Vi gjorde ett temaarbete om sagor, berättar Agnetha Junell, och vi satsade på Bockarna Bruse. Personalen spelade sagan som teater för barnen, vilket vi filmade för att titta på dels i plattan, dels på en större duk. Sedan ville barnen göra rekvisita. Det blev tre bockar och ett troll. Men hur skul-

le vi fixa en bro? Ett barn kom på att vi kunde tillverka en bro av banankartonger, så vi hämtade några i affären. Hela tiden filmade vi.

Agnetha talar om hur paddan hjälpt barnen att utveckla sitt språk tillsammans med modersmålspedagogerna genom att spela in när dessa läser sagor på barnens olika språk. På det sättet kan barnen få höra sagorna om och om igen, även när inte modersmålspedagogerna är på plats. När barnen sedan återberättar ser man hur stolta de är över att be-

härskta språket. Vi ser också att de har lättare för svenskan när de blir bättre på sitt modersmål.

Bockarna Bruse blev också en PowerPoint och femåringarna gjorde en föreställning för föräldrarna där de berättade till bilderna. Det blev succé och ledde till en förfrågan från biblioteket, där barnen sedan gjorde fyra föreställningar – två på svenska, en på arabiska, en på somaliska. Vid Läroriks besök vill Alma, Amela och Anna plocka fram rekvisitan till Bockarna Bruse. De berättar sagan

tillsammans med Agnetha och agerar med sina modeller av bockarna och trollet.

Ett annat sätt att bekräfta lärandet är när de kan visa en film för föräldrarna och kamraterna om vad de gjort. Det gör att de ser sitt eget lärande, och de känner att de har inflytande över berättandet.

– Sådant stärker deras självförtroende, säger Agnetha.

– Vi är fascinerade över att barnen är så duktiga med lärplattorna. De blir så stolta när de kan lära oss fröknar någonting. Vi hade en inväjningsperiod så att ►

”Kom ihåg att plattan bara är ett komplement.”

- barnen lärde sig att inte bara sätta igång och trycka hej vilt, utan att tänka efter först.

Agnetha är entusiastisk. Nu är hon och kollegorna inne på QR-koder, som är gratis att ladda ned. Till att börja med ska de gå ut med barnen och se var QR-koder finns. Senare ska de skapa egna koder och sätta upp lite här och där i samband med projektet Vårt Skäggetorp. När man skannar koden ska man få höra barnen berätta om de olika platserna. Klockargården 36 och övriga förskolor i Skäggetorp delar erfarenheter med varandra via en gemensam internetkatalog.

Vad vill Agnetha efter två år med lärplattan?

– Jag tycker fortfarande att plattan är bäst för dokumentation och språkutveckling. Vi använder också appar som stimulerar logiskt tänkande och intresse för matematik. Men det är viktigt att inte ha plattan som förevändning för att ta bort annat pedagogiskt innehåll, den ska i stället komplettera.

En annan viktig sak är att det inte handlar om att bara sitta still när plattan kommer fram. Vi tar med den ut. Tänk till exempel på hur nära marken barnen är. De ser en larv och alla detaljer. Om vi tar en bild av larven med plattan kan vi sedan i lugn och ro prata tillsammans om vad vi ser.

– Lärplattan gör inte pedagogik av sig självt! Det måste finnas en pedagogisk tanke och en pedagog närvarande. Då kan lärplattan bli ett fantastiskt stöd. Den berikar oss och vårt arbete jättemycket, säger Agnetha Junell.

De lär sig skriva u

Ettorna i Ekdungeskolan i Tallboda får vänta med att skriva för hand tills de kommer i andra klass. Visserligen skriver de enstaka bokstäver allteftersom de lär sig dem, men några sammanhängande meningar blir det inte. För hand. Däremot kan de snart skriva hela berättelser på lärplattan.

Deras lärare **Yvonne Skräddar** var med redan i testprojektet Lärplattan i Linköping och använder den nu i metoden ASL, att skriva sig till läsning. I stället för att koncentrera sig på att mödosamt forma bokstäver för hand, kan eleverna med denna metod i stället lägga energin på att lära sig känna igen bokstäver och ord och sätta ihop dem till meningar på lärplattan. På så vis kommer läsningen i takt med skrivandet. I tvåan har de utvecklat finmotoriken mer och får börja skriva för hand. Det underlättas av arbetet på lärplattan

och att de kan se hela ord framför sig.

Förra läsåret hade Yvonne Skräddar en tredjeklass. Då arbetade hon med att förbättra skrivkondisen, det vill säga utveckla den kreativa skrivprocessen, hos eleverna. Precis som när det gäller att läsa böcker är det pojkar som behöver mest hjälp med detta, generellt sett.

Hon tog hjälp av romanprojektet *Den magiska dörren* av **Josef Sahlin**. Barnen fick förarbeta, tänka på att beskriva miljö och personer, skriva och redigera. Vissa pojkar som hade svårt för att

tan att plita

skriva för hand blev mer fria när de fick göra detta på lärplattan i stället för på papper.

Det var den erfarenhet hon hade innan hon började med ettorna i höstas.

– Jag ville verkligen börja redan från första klass med ASL, säger Yvonne Skräddar och tar emot eleverna efter rasten. Idag ska de jobba med bokstaven E. Medan barnen sätter sig i en ring framför tavlan lägger Yvonne ut kort med bilder på. Vilka bilder innehåller bokstaven E?

Kevin hittar direkt en elefant, Selma en planet och Erik ett paket. Sen tar e-orden slut, tror Yvonne. Men det tror inte eleverna.

– Titta här, säger någon och håller upp ett kort med en glass. Yvonne väntar lite, sedan säger eleven ”Glassen!”. Det finns fler likadana. Ormen, hunden och några till.

– Oj, det hade jag inte tänkt på! Där lärde ni mig något, säger hon.

Nu ska eleverna skriva på lärplattorna. Uppgiften är att skriva om något som är enkelt. ”Det är enkelt att...” Eleverna jobbar två och två. Den ena säger, den andra skriver, och så byts de om.

Det visar sig vara enkelt att äta godis, leka, hoppa studsmatta och – dra ut tänder! När det är nedskrivet mejlar eleverna sina meningar till Yvonne, som skriver ut dem. Sedan ska varje elev

klistra in dem i sin skrivbok där de också ska skriva och färglägga stora och lilla E.

Samtidigt som de lär sig hur E och e ser ut kan de också formulera ett antal meningar där de snart känner igen både bokstäverna och orden. De skriver utifrån sig själva, sina egna tankar och erfarenheter. De gör egna texter och identifierar sig själva som skrivande människor.

ARBETE PÅGÅR!

Myrstacken hjälper barnen bygga upp sin självkänsla

Före sommarlovet frågade personalen på Myrstackens förskola vad barnen ville lära sig till hösten. Nu är de i full gång med det. Här påverkar barnen själva sitt lärande.

Vi har alltid jobbat med socialt lärande för ögonen, säger **Karin Jansson**, förskollärare på Myrstacken i Ljungsbro sedan 1990. Personalgruppen är stabil. **Ewa Ferm** som är senast anställd kom år 2000. De övriga är **Inga-Lill Styf**, **Lotta Pernmalm** och **Ann-Sofie Pettersson**. De diskuterar mycket och Karin säger att de sällan ser några verkliga hinder.

Målet är att stärka barnens självkänsla, förmåga till empati och att ta initiativ.

– Lärandet handlar om barnet självt: Vem jag är, mitt namn, mitt utseende, mina känslor. Framför allt min självkänsla – att jag duger och vågar.

Hur har de kommit fram till detta arbetsätt?

– Vi började för flera år sen och har fått redskap genom olika föreläsningar. Just om att bygga självkänsla lärde vi av en fantastisk föreläsare, **Gunlög Rosén**. Vilket år det var minns jag inte, säger Karin, men vi blev väldigt tända. Vi fick bekräftelse på att vi var på rätt väg.

De yngsta av de 25 barnen på Myrstacken är ett år och de kan gå kvar här tills de börjar i förskoleklass.

– Det är viktigt för oss att arbeta med små grupper. För varje grupp är det en av

Barnen växer av att lära sig känna igen andras känslor i sig själva.

oss som har ett extra ansvar. Denna följer sin grupp hela vägen genom åren på förskolan.

I ett av rummen är väggen klädd med papper där barnen talat om vad som gör dem glada eller arga.

Här inne sitter Inga-Lill Styf med fyra-åriga Arvid. De pratar om vad han vill lära sig och Inga-Lill skriver ned det på datorn. Arvid vill lära sig att göra bokstäver. De pratar också om vad han redan kan och Arvid berättar att han nu kan köra fyrhjulning alldeles själv. Det har han inte lärt sig på Myrstacken, förstås.

På väggen läser vi bland annat att någon blir glad av att åka till mormor och morfar och ett annat barn blir glad av att få nya leksaker. Under rubriken ”Vad gör mig arg?” läser vi ”Jag blir arg när kompisarna slåss”. Samma barn konstaterar också: ”Efter blir jag glad.”

– De tycker det är intressant med känslor, säger Ewa Ferm, barnskötare. De gillar när vi läser böcker, det finns bra böcker

er som förstärker det vi pratar om. Just nu har vi glädje i fokus med de minsta barnen.

– En del har precis börja kunna uttrycka vad som gör dem glada. Till exempel när mamma eller pappa kommer, säger Karin.

– I så här tidig ålder handlar det inte om materiella önskningsar.

Skrattet är vanligt också bland de vuxna på Myrstacken. En gång när barnen lekte fröknar var det en flicka som instruerade de andra: ”Ni ska skratta också, ju!” Karin säger att vikarier som kommer hit brukar säga att barnen här är så glada.

– Vi talar om lärandet så att barnen blir medvetna om vad det är, att de lär sig.

På Myrstacken uppmärksammar personalen också goda gärningar, *göra bra*, i samtal med barnen. Det kan vara att hjälpa en kompis upp på en stol, hämta napp åt någon som är ledsen eller ”dela sin prickiga korb till fler kompisar så att de också får av den sista”, som ett barn sade.

– De växer av att lära sig känna igen andras känslor i sig själva och av att hjälpa varandra, säger Karin.

Högläsning i fi

Nians killar ger röst åt läsäventyret i tältet

Fem tredjeklasspojkar från Kärna skola ligger på mage i en tältöppning invid en lägereld. De lutar sina hakor i händerna och lyssnar spánt på en lugn röst som läser högt. Runt omkring är det mörkt och stilla, men i boken är det full fart. Vårbackar porlar, harar hoppar runt som popcorn, skalbaggar murvlar omkring och sorkar far hit och dit som skottspolar...

Tredjeklassarna förflyttas snabbt in i äventyret, ledda av två stora, tuffa grabbar från nian i Tokarpsskolan. De turas om att i ficklampans sken läsa ur Johan Althoffs bok *Hit och dit men ganska långt bort*.

En bit ifrån tältet och elden finns ett annat tält och en annan eld, och lite längre bort ännu ett tält och ännu en eld, och där borta ett till, och ett till. Runt en större eld i mitten finns sammanlagt sju-åtta tält och i alla pågår högläsning för i stort sett tysta killar från trean.

I mörkret runt omkring tassar slöjdläraren **Bernt Rudholm**, fokusbibliotekarien **Cecilia Persdotter**, skolans rektor **Jens Rosenqvist** och biträdande rektor **Maria Risthammar**. Också **Annika Ekström Stockman** från länsbiblioteket lyssnar och observerar. Hon håller på med en undersökning om litteraturens villkor, som ska bli ett av underlagen till en ny regional kulturplan 2016.

– Det här är verkligen läsfrämjande, viskar hon tyst för att inte störa.

Killarna i trean är förmodligen inte medvetna om att de är delaktiga i en läsfrämjande åtgärd, föranledd av att pojkar i allmänhet läser väldigt lite litteratur, ofta ingen alls, utöver skolböckerna. Bakom idén och genomförandet står Bernt

Ficklampsskenen för "de små"

Rudholm, slöjdläraren som menar att "alla lärare är svenskalärare".

Nu är det inte Bernts idé från början. Han har tagit hem den från en studieresa till Wales, som egentligen handlade om något annat. Det var för att besöka en skola där man slöjdar mycket med färskt trä som Bernt sökte och fick respengar. Väl på plats fick han höra om skolans Campfire Reading och därmed bytte han fokus. Själva slöjdandet fanns förstås med, men det var Campfire Reading som fångade hans intresse. Väl hemma fick han med skolledningen och Cecilia Persdotter på tåget och de sökte medel från stiftelsen Tornbylyckorna-Lektorshagen, som förvaltas av Linköpings kommun. Det räckte till böcker, tält och ficklampor. Veden tog Bernt hemifrån.

Detta hinner han berätta för Lärarik medan killarna i nian läser sista kapitlet för idag. Sedan tänds ljuset i Tokarpskolans idrottshall, för det är där högläsningen pågått. Tälten står direkt på golvet och eldarna har Bernt byggt av vedträn, ficklampor och rött silkespapper.

Det tycks inte bekomma de yngre killarna alls att mörkret och eldarna varit på låtsas. Efter att ha ätit lite frukt troppar de efterhand ut i korridoren med var sin bok i näven. Alla har fått ett eget exemplar som de ska läsa klart hemma. Strax ska de promenera tillbaka till Kärna skola tillsammans med Cecilia Persdotter, som också hämtade dem tidigare på förmiddagen.

Innan de travar iväg hinner Milton berätta att boken var bra.

– Det var en stor älg, en pytteälg, en räv och en uggla. De trodde att månen hette bacon.

Miguel tyckte det var så skönt där inne att han nästan somnade, men det

gjorde han inte i alla fall, för boken var spännande. Alex säger att han ska läsa hela boken.

I idrottshallen har killarna från nian hjälpts åt att städa undan tält och eldar. Vi sätter oss på en bänk vid ribbstolarna tillsammans med David Åberg, Erik Oskarsson och Jonathan Wigren. Jonathan tyckte det var kul att läsa för "småtingar". Det gjorde nog intryck på dem att det var stora tuffa nior som läste, tror han.

– Jag fick förklara för dem vad prefix är för något, säger Erik. Han tror att föräldrar som styr in killar på sport ibland glömmer bort att lära dem läsa böcker.

David kommer ihåg vad klassen läste när han själv gick i trean, nämligen Moa och Mille av Moni Nilsson. Den fick honom att läsa en del "frivilligt" också.

Strax samlas killarna från nian i biblioteket tillsammans med Bernt, skolledningen och bibliotekarien Cecilia, som nu kommit tillbaka efter att ha följt treorna till deras skola.

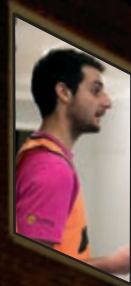
Det blir bullar, saft, tack och beröm.

– Det här gjorde ni bra, vi är jättegla för det, säger Bernt. Han vill gärna hitta ett svenskt ord för Campfire Reading. "Lägereldsläsning" är lite långt.

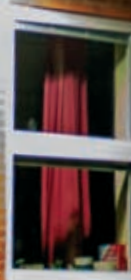
– Kolloläsning. Det kändes som att vara på kollo, föreslår någon och så smakar alla på det en stund.

Innan niorna återgår till det vanliga schemat håller rektorn ett litet tacktal och säger att läsning är en av de viktigaste förutsättningarna för ett bra liv.

Storkillarna ser rätt glada ut. Sista veckan före jullov ska de träffa sina läskompisar i trean igen för boksamtal. Till dess ska alla, stora som små, läsa ut hela boken. ■

Flitens lampa lyser upp höstmörkret i Ånestad

FULL KOLL Ånestads framgångsrecept

Framgången för eftermiddagsskolan på Ånestad kan summeras så här:

- 1. Många** elever som har behov av stöd.
- 2. En** mix av aktiviteter som tilltalar många.
- 3. Elever** med vana vid aktiviteter i skolan efter skoltid.

ÖPPEN SKOLA! – en onsdagssuccé

En mörk och regnig onsdag i november. På Ånestadsskolan är skoldagen slut. Snart startar eftermiddagsskolan som drivs i samarbete med fritidsgården och har blivit otroligt populär.

– Vi har slutat att räkna hur många som kommer. 50 elever är max hittills, då räckte inte stolarna, berättar bildläraren Oskar Lindvall.

Han har en central roll i den nystartade eftermiddagsskolan. Den riktas till elever i klasserna 7–9 och pågår onsdagar mellan kl 16 och 19. I bildsalen ges läxhjälp om man vill det. I gymnasalen spelas fotboll, i hemkunskapssalen stökar fikagruppen. Och en tjejgrupp träffas i uppehållsrummet.

– Vi har många nyanlända, många ambitiösa och många elever som behöver stöttning för att nå målen. Flera har behov av andra aktiviteter vid sidan av skolarbetet. Vi vill också öppna upp skolan mot omvärlden, säger rektorn **Madeleine Zerne**.

Öppen skola, kallas det.

– Vi säger Extrabilden, berättar **Emelie Grönlund** i 7C.

– Vi säger Läxhjälpen, berättar **Noor Alshukri** i 9B.

Lärorik valde en onsdag i november för att ta reda på varför verksamheten blivit så populär. Eleverna strömmar till i bildsalen. Bildläraren fixar fram bananer och festis. Stämningen är glad och högljudd.

– Jag är här för att jag vill vara med i fikagruppen. Och det är roligt att träffa kompisar, säger Emelie Grönlund i 7C som är ledsn att ridträning gör att hon bara kan gå varannan gång.

Kechwita Nouia i 8D tycker att hon har mer lugn och ro med läxorna i skolan:

– Hemma har jag ingenstans att vara.

Fanny Lindström i 7C går i en spetsklass som inte jobbar med andra klasser. Därför vill hon först och främst träffa andra.

Naimo Sahal i 8C vill ha läxhjälp och är nöjd med den hjälp hon brukar få.

Jan Jamil Aziz i 7A tänker stanna ända till klockan 19.

– Jag ska vara med i fikagruppen och så göra matte. Det är kul att vara med vänner här. Här finns mer hjälp än hemma.

– Om man gör läxorna här kan man ta det lugnt när man kommer hem, påpekar **Noor Alshukri** i 9B.

Ashuorina Brikha Betia lär sig om lagstiftning. Det har hon tid med här.

– Hemma är det lätt att hamna framför datorn eller teven i stället för att plugga.

Emma Lönngren i 9B pluggar till ett prov.

– Här kan jag både träffa kompisar, få hjälp och jag kan höja mina betyg.

Det är full rulle i bildsalen nu. Några målar, andra jobbar med lera, många pluggar. I ett hörn vid en dator sitter **Julia Nguyen** från 7C och skriver på en insändare som ska bli klar till i morgon. Skolan börjar för tidigt på dagen, tycker hon, och letar argument på Vetenskapsradions hemsida.

Nu drar fikagruppen igång i hemkunskapen bredvid. Många känner sig kallade. **Stella Adolfsson**, lärare i svenska som andraspråk, vikarierar i dag. Eleverna hjälper hen-

ne att hitta ingredienser till dagens bak, kladdkaka.

– Jag kommer hit varje vecka. Vi brukar göra efterrätter, berättar **Tamer Markos** i 7A.

Ali Jaber, också i 7A, är en av dem som bakar kladdkaka. Han och många andra har ett förflutet på Bäckskolan, där eftermiddagsaktiviteter är vardagsmat.

– Det var en timme varje dag och varje dag något nytt, minns Ali Jaber. Det här får gärna vara fler dagar än onsdagar och längre tid än på Bäckskolan, tycker han.

Fotbollen lider mot sitt slut och nya grabbar ansluter i bildsalen. För att de ska få lugn och ro tar läraren **Henrik Lindqvist** med dem till tekniksalen. Nu blir det fokus på plugg. Fyra grabbar deltar i diskussionen om hur man räknar ut arean på en burk vita bönor i tomatssä.

Samtidigt drar tjejgruppen igång i uppehållsrummet. Fritidsledaren **Pernilla Alkeskog** leder träffen med ett tiotal flickor.

– Vi vill väcka tankar om hur man ska vara som människa, skapa trygghet och god självkänsla, säger hon.

Bland planerna för framtiden finns bland annat föräldrautbildning.

– Vi vill visa en enad vuxenvärld, att vi allihop jobbar tillsammans för barnen, säger rektor Madeleine Zerne.

FÖRSÖKSBALLONGEN

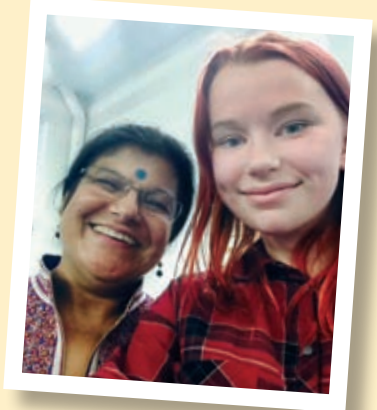
Långväga "story-teller" mötte sina unga läsare

Linköpingskommun har tillsammans med Globala skolan, som är en Sida-finansierad organisation inom Universitets- och högskolerådet, haft en seminariserie för bibliotekspersonal och lärare som möter barn och ungdomar med annan kulturell bakgrund.

Under ett av flera seminarier medverkade den indiska barnboksförfattaren **Paro Anand** som är en "performance storyteller". Hon driver ett program *Literature in Action* där berättelser används för att stärka utvecklingen av unga människor.

Efter seminariet på Stadsbiblioteket bjöds Paro in till Atlasskolan för att träffa elever och lärare.

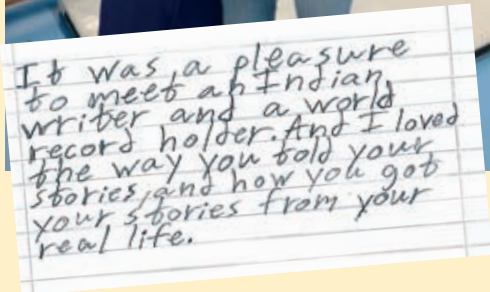
Reenie Lee, lärare på Atlasskolan, såg chansen att erbjuda eleverna ett möte med en internationellt känd författare för att väcka deras läslust och att använda sina engelska språkkunskaper i en autentisk situation.

–Vi förberedde oss genom att ta reda på mer fakta om Paro Anand. Vi läste ett par av hennes böcker, som vi fick låna från Internationella Biblioteket i Stockholm. Eleverna var förväntansfulla inför besöket och frågade flera gånger om den stora dagen, säger Reenie.

När det väl var dags, samlades eleverna från årskurs 4- 6 och lyssnade när Paro Anand läste ur boken "Wingless".

Eleverna tog förstås chansen att få en selfie tillsammans med Paro.

Pedagogiskt knytkalas - EdCamp

En EdCamp kan beskrivas som ett knytkalas där lärare delar med sig av tankar och idéer om undervisning. Den 17 december kl. 15-18 samlas lärare för att vara med på #EdCampLkpg. Denna gång är det skolans digitalisering som är i fokus! Nu när alla skolor har mycket teknik i klassrummen så är det av stor vikt att den används på ett klokt sätt tillsammans med eleverna. Hur lärplattan används för att främja lärandet är något som lärare behöver få tid att diskutera.

Anmäl dig för att få chans att träffa lärare från andra skolor och höra om hur de använder lärplattan till vardags.
<http://is.gd/7n4K10>

EdCamp har anordnats i Linköping vid några tidigare tillfällen. De som har varit med kan intyga att en knytkonferens är ett bra sätt att fylla den pedagogiska ryggsäcken med spännande innehåll. För den som vill avsluta kvällen med #PedagogiskPub.

Dags att tävla i datalogiskt tänk

Bebras, eller databävaren, är en populär och inspirerande tävling i datalogiskt tänkande för barn och unga i åk 2-9 samt gymnasiet. Tävlingsens mål är att på ett lekfullt sätt låta barn och unga bekanta sig med programmering, logiskt tänkande och problemlösning. I Linköping har fler än 1000 elever deltagit denna omgång.

Vill du låta dina elever pröva? www.bebbras.se

Linköping
Där idéer blir verklighet